

Μαθητές με Νοητικές Αναπηρίες

Κοινωνική Ανάπτυξη

Κοινωνική Ανάπτυξη

Οδηγίες για την τάξη (έμφαση σε μεθόδους διδασκαλίας)

1. **Χρησιμοποιήστε το χρόνο, κατά τον οποίο κάθονται στον κύκλο, για να ζητήσετε από τους μαθητές να σας ενημερώσουν** για το πώς θα περάσουν την ημέρα τους ενώ οι άλλοι θα πρέπει να ακούσουν προσεκτικά. Αυτό θα ενθαρρύνει την ενεργή ακρόαση.
2. **Ενθαρρύνετε τη σκέψη που καλλιεργεί την ενσυναίσθηση**, με ερωτήσεις όπως: "Γιατί νομίζετε ότι κλαίει;" Αυτό θα βοηθήσει τους μαθητές να σκέφτονται τη δική τους συμπεριφορά και τη συμπεριφορά των άλλων.
3. **Πρωθήστε την αυτοπεποίθηση των μαθητών και την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων** εμπλέκοντάς τους σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων, για παράδειγμα με το ερώτημα: "Μπορείτε να σκεφτείτε έναν τρόπο να σας βοηθήσουμε να θυμηθείτε να περιμένετε τη σειρά σας;"
4. **Χρησιμοποιήστε μια φυσική αλληλεπίδραση μεταξύ ενός μαθητή και ενός ενήλικα για να εξασκήσετε μια δεξιότητα** (Elksnin and Elksnin, 2000). Οι νατουραλιστικές παρεμβάσεις αναφέρονται στη δημιουργία πολυάριθμων ευκαιριών για επιθυμητές αντιδράσεις παιδιών. Οι Kaiser και Grim (2006: 455-456) κάνουν τις ακόλουθες συστάσεις σχετικά με τις νατουραλιστικές παρεμβάσεις:
 - Διδάξτε τους μαθητές με βάση τα ενδιαφέροντά τους.
 - Διδάξτε αυτό που είναι λειτουργικό για τον μαθητή αυτή τη στιγμή.
 - Σταματήστε ενώ ο μαθητής και ο δάσκαλος εξακολουθούν να απολαμβάνουν την αλληλεπίδραση.
5. **Διαβάστε και συζητήστε τη βιβλιογραφία σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες**, οι οποίες περιλαμβάνουν θέματα όπως η αντιμετώπιση νέων καταστάσεων, η αντιμετώπιση του εκφοβισμού, η δημιουργία νέων φίλων (DeGeorge, 1998).
6. **Συζητήστε τι έκανε ο μαθητής μετά από μια κοινωνική αλληλεπίδραση**: τι συνέβη, εάν το αποτέλεσμα ήταν θετικό ή αρνητικό και τι θα κάνει ο μαθητής στην ίδια κατάσταση στο μέλλον (Elksnin και Elksnin, 2000, Lavoie, 2005).
7. **Χρησιμοποιήστε πολυμέσα για να διδάξετε κοινωνικές δεξιότητες**. Πολλοί μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες τείνουν να είναι οπτικοί μαθητές. Έτσι τα βίντεο, οι προσομοιώσεις, τα εικονικά περιβάλλοντα και άλλα πολυμέσα μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικά εργαλεία διδασκαλίας (Parsons, 2006, Parsons, Leonard and Mitchell, 2006). Μπορείτε επίσης να εφαρμόσετε τις 4-6 (παραπάνω), δηλ. τους ρόλους, τις κοινωνικές ιστορίες, παρατηρώντας τη συμπεριφορά των άλλων με τη χρήση πολυμέσων.
8. **Δημιουργήστε τα δικά σας εργαλεία κοινωνικών δεξιοτήτων και προσαρμόστε τα στις ανάγκες των μαθητών σας**. Για παράδειγμα, μπορείτε να καταγράψετε ηχητικά/ βίντεο των μαθητών σας στην τάξη (εξασφαλίζοντας τις απαραίτητες και κατάλληλες άδειες) και στη συνέχεια να χρησιμοποιήσετε τα για να ξεκινήσετε μια συζήτηση για τις κοινωνικές

αλληλεπιδράσεις των μαθητών σας (NCTI, CITed - Κέντρο για την Ενσωμάτωση της Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση).

9. **Ζητήστε από τους μαθητές να δημιουργήσουν τις δικές τους ιστορίες** για την κοινωνική συμπεριφορά και να τις συζητήσουν στην τάξη παρέχοντας ανατροφοδότηση σχετικά με αυτές τις ιστορίες (NCTI, CITed - Κέντρο για την Ενσωμάτωση της Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση).
10. **Χρησιμοποιήστε φωτογραφίες ή σταθερές εικόνες** από βίντεο ως «υπενθυμίσεις κοινωνικής συμπεριφοράς» (NCTI, CITed - Κέντρο για την ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση)
11. **Χρησιμοποιείτε ομαδική συμβουλευτική**, η οποία περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση των μαθητών μεταξύ τους. Για παράδειγμα, μπορείτε να συνδυάσετε ένα πιο ικανό μαθητή με μαθητή με ειδικές ανάγκες για να μοιραστούν τις γνώσεις σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες. Η διδασκαλία από ομότιμους μπορεί επίσης να είναι ένας χρήσιμος τρόπος για την επίτευξη κοινωνικών στόχων, εκτός από τις ακαδημαϊκές δεξιότητες (π.χ. κατά τη διάρκεια σχολικής εκδήλωσης ή διαλλειμάτων ένας ικανότερος μαθητής μπορεί να συνδυάζεται με μαθητή με ειδικές ανάγκες).
12. **Χρησιμοποιήστε προσομοιώσεις και άλλες οπτικές υποδείξεις** για να διδάξετε στους μαθητές σας καθημερινές δεξιότητες ζωής. Για παράδειγμα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την ταμπλέτα του μαθητή σας για να τον διδάξετε πως να πάει στο σπρωροπωλείο και πώς να αλληλεπιδράσει με άλλους σε αυτές και παρόμοιες καταστάσεις και μέρη. (Mechling, Gast, & Langone, 2002).

Πόροι πολυμέσων

- [Choices, Choices \(K-5\)](#)
To Choices, Choices χρησιμοποιεί σενάρια πραγματικού κόσμου για να βοηθήσει τους μαθητές να μάθουν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων.
- [Right Choices: Πρόγραμμα κατάρτισης σε θέματα κοινωνικών δεξιοτήτων για τους εφήβους \(6-12\)](#)
To Right Choices είναι ένα πρόγραμμα 34 εβδομάδων που χρησιμοποιεί βίντεο για να βοηθήσει τους μαθητές να μάθουν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και λήψης αποφάσεων. Οι ενότητες εστιάζονται σε θέματα όπως η επίλυση συγκρούσεων, η διαπραγμάτευση και η αντιμετώπιση της πίεσης από ομότιμους.

Οδηγίες στο επίπεδο του σχολείου (έμφαση στις μεθόδους διδασκαλίας)

Ανακοίνωση / Πινακίδα στο Σχολείο

1. **Διοργανώστε εκδηλώσεις / εκπαιδεύσεις σε ένα τοπικό πανεπιστήμιο τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.** (Ainscow, Booth & Dyson, 2004). Εξετάστε ποιος μπορεί να είναι υπεύθυνος για αυτήν την εκπαίδευση, για παράδειγμα, ακαδημαϊκοί που

ειδικεύονται στον τομέα. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να μάθουν για τα υλικά και τις πρακτικές σε σχέση με τις γνωστικές δεξιότητες και να τις εφαρμόσουν με τους μαθητές τους. Εστιάστε την κατάρτιση σε συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος σχετικά με αυτούς τους μαθητές. Για παράδειγμα:

- Ένα μέρος της κατάρτισης μπορεί να αφορά τη χρήση διοργανωτών/ατζέντας με γραφικά που σχετίζονται με κοινωνικές δεξιότητες και χρονοδιαγράμματα μέσα στην τάξη και μέσα στους χώρους του σχολείου.
 - Η εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει μια ενότητα σχετικά με τον τρόπο χρήσης της ομαδικής καθοδήγησης με τους μαθητές σας προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική ανάπτυξη.
2. **Έχετε οπτικές υποδείξεις εντός του σχολικού χώρου, οι οποίες επιδεικνύουν κατάλληλες κοινωνικές δεξιότητες, για παράδειγμα πώς να περιμένετε στην ουρά στην σχολική καντίνα και να αλληλεπιδράσετε με τους συμμαθητές τους κατά τη διάρκεια των γευμάτων.**

Τμηματοποίηση Τάξεων / Διαρρύθμιση

Ζητήστε από τους δασκάλους να τηρούν αρχείο καταγραφής προόδου σχετικά με τους συγκεκριμένους μαθητές. Για παράδειγμα: εάν ένας μαθητής έχει κοινωνικές δυσκολίες, ζητήστε από τους δασκάλους να τηρήσουν ένα σχετικό αρχείο. Διοργανώστε μια συνάντηση μεταξύ των εκπαιδευτικών και του υπεύθυνου για το μαθητή (π.χ. φροντιστής / κηδεμόνας / γονέας) για να συζητήσουν την πρόδό του / της και να σχεδιάσουν δραστηριότητες και παρεμβάσεις για να προσφέρουν υποστήριξη. Αναδιοργανώστε το σχολικό πρόγραμμα αν χρειαστεί, για να επιτρέψετε περισσότερο χρόνο για δραστηριότητες συν-διδασκαλίας (Horpey, & McLeskey, 2013)

Κοινότητα

1. **Οργανώστε εκδηλώσεις στο σχολείο σας που σχετίζονται με κοινωνικές δεξιότητες.** Για παράδειγμα, μέσω της συνεργασίας με τους δασκάλους, τους γονείς και τους μαθητές, μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να συμμετέχουν σε ομάδες και να εργαστούν από κοινού για να επιτύχουν συγκεκριμένα καθήκοντα (π.χ., να φυτέψουν τον κήπο ή να επιδιορθώσουν τα πράγματα στο σχολείο).
2. **Δημιουργήστε μια κουλτούρα χωρίς αποκλεισμούς στο σχολείο σας:** οργανώστε εργαστήρια και σεμινάρια με ακαδημαϊκούς. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τις πτυχές της ένταξης και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις γνωστικές λειτουργίες και να εφαρμόσουν συνεκτικές πρακτικές, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών (Horpey & McLeskey, 2013). Παράδειγμα συμμετοχικής πρακτικής: Συμμετοχή όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και εισαγωγή στρατηγικών διαφοροποίησης στη διδασκαλία σας. Μια διαφοροποιημένη προσέγγιση είναι για όλους τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα βίντεο και να κάνουν μια ιστορία που να απεικονίζει μια κοινωνική κατάσταση και πώς θα ασχοληθούν οι μαθητές - βεβαιωθείτε ότι ο μαθητής με κοινωνικές δυσκολίες συμμετέχει στο έργο μαζί με τους συνομηλίκους του
3. **Συμπεριλάβετε γονείς και άλλους φροντιστές, καθώς και άλλους ενηλίκους που έχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή του μαθητή.** Η διοργάνωση συσκέψεων μεταξύ γονέων /

φροντιστών και προσωπικού συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας σχέσης, η οποία με τη σειρά της βοηθά τον μαθητή να αισθάνεται ότι υποστηρίζεται και να βελτιώσει περαιτέρω τις κοινωνικές του ικανότητες.

Προσαρμογές Εκπαιδευτικού Προγράμματος

1. **Δημιουργήστε μια κουλτούρα χωρίς αποκλεισμούς στο σχολείο σας:** οργανώστε εργαστήρια και σεμινάρια με ακαδημαϊκούς. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τις πτυχές της ένταξης και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις γνωστικές λειτουργίες και να εφαρμόσουν συνεκτικές πρακτικές, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών (Horrey & McLeskey, 2013). Παράδειγμα συμμετοχικής πρακτικής: Συμμετοχή όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και εισαγωγή στρατηγικών διαφοροποίησης στη διδασκαλία σας. Μια διαφοροποιημένη προσέγγιση είναι για όλους τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα βίντεο και να κάνουν μια ιστορία που να απεικονίζει μια κοινωνική κατάσταση και πώς θα ασχοληθούν οι μαθητές - βεβαιωθείτε ότι ο μαθητής με κοινωνικές δυσκολίες συμμετέχει στο έργο μαζί με τους συνομηλίκους του.
2. **Ενθαρρύνετε και ενημερώστε τους εκπαιδευτικούς να κάνουν προσαρμογές στο πρόγραμμα σπουδών** όσον αφορά τη διαφοροποίηση των εργασιών. Για παράδειγμα, με βάση ένα μαθησιακό στόχο στο πρόγραμμα σπουδών, θα μπορούσαν να παρέχουν ένα ενιαίο φύλλο εργασίας το οποίο γίνεται προοδευτικά δυσκολότερο και ανταποκρίνεται στις διάφορες μαθησιακές ανάγκες των μαθητών και τη σοβαρότητα και τις ανάγκες του ατόμου με ελλείμματα κοινωνικής ανάπτυξης (Hall, Meyer and Rose, 2012; BBC active, 2010).

Πειθαρχία

1. **Να είστε ενήμεροι για τους παράγοντες που διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των μαθητών** όταν ακολουθείτε τον κώδικα συμπεριφοράς στο σχολείο σας. Βεβαιωθείτε ότι προτού λάβετε μια απόφαση σχετικά με τη συμπεριφορά ενός μαθητή, έχετε συμβουλευτεί τον γονέα / κηδεμόνα / δάσκαλο του μαθητή και έχετε αποκτήσει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό του / της. Μερικοί μαθητές με δυσκολίες κοινωνικής ανάπτυξης ενδέχεται να αντιδράσουν υπερβολικά σε ορισμένες περιπτώσεις. Δώστε τους χώρο για να χαλαρώσουν. Πάρτε χρόνο για να συζητήσετε τα πράγματα μαζί τους, και ακούστε ενεργά τι έχουν να πουν.
2. **Για να βοηθήσετε τους μαθητές να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους**, δώστε ρητή και συγκεκριμένη ανατροφοδότηση όταν ο μαθητής επιδεικνύει θετικές κοινωνικές δεξιότητες. Ακολουθήστε την αρχή "I FEED, (Immediate, Frequent, Enthusiastic, Eye Contact, Describe)" δηλαδή (Άμεση, Συχνή, Ενθουσιώδης, Επαφή με τα μάτια, Περιγράψτε). http://www.learnalberta.ca/content/inmdict/html/learning_disabilities.html
3. **Δημιουργήστε μια φόρμα παρακολούθησης με τους υπόλοιπους καθηγητές** για να παρακολουθήσετε σημάδια άγχους, όπως ανησυχία, δυσκολία, σωματική ένταση και αποφυγή.

Άλλα (Αξιολόγηση)

Ζητήστε από τους δασκάλους να τηρούν αρχείο καταγραφής προόδου σχετικά με τους συγκεκριμένους μαθητές. Για παράδειγμα: εάν ένας μαθητής έχει κοινωνικές δυσκολίες, ζητήστε από τους δασκάλους να τηρήσουν ένα σχετικό αρχείο. Διοργανώστε μια συνάντηση μεταξύ των εκπαιδευτικών και του υπεύθυνου για το μαθητή (π.χ. φροντιστής / κηδεμόνας / γονέας) για να συζητήσουν την πρόδοό του / της και να σχεδιάσουν δραστηριότητες και παρεμβάσεις για να προσφέρουν υποστήριξη. Αναδιοργανώστε το σχολικό πρόγραμμα αν χρειαστεί, για να επιτρέψετε περισσότερο χρόνο για δραστηριότητες συν-διδασκαλίας (Horpey, & McLeskey, 2013)

Άλλα (Συμμετοχή των μαθητών για ένταξη)

Συμπεριλάβετε τους μαθητές στις αποφάσεις σας. Αυτό θα τους βοηθήσει να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες. Για παράδειγμα, σε συνεργασία με τους μαθητές, μπορείτε να αποφασίσετε ότι μια συγκεκριμένη εβδομάδα (π.χ. μια εβδομάδα το Νοέμβριο) θα είναι εβδομάδα ευαισθητοποίησης για την πνευματική αναπηρία / κοινωνική ανάπτυξη και ζητήστε από τους μαθητές να δημιουργήσουν θεατρικές παραστάσεις, παρουσιάσεις και άλλα συνεργατικά καθήκοντα.

Γονείς / Σύλλογοι Γονέων

1. **Συμπεριλάβετε γονείς και άλλους φροντιστές, καθώς και άλλους ενήλικους που έχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή του μαθητή.** Η διοργάνωση συσκέψεων μεταξύ γονέων / φροντιστών και προσωπικού συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας σχέσης, η οποία με τη σειρά της βοηθά τον μαθητή να αισθάνεται ότι υποστηρίζεται και να βελτιώσει περαιτέρω τις κοινωνικές του ικανότητες.
2. **Παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες,** με τη διοργάνωση επιτόπιων εκπαιδεύσεων ή με τη χρήση πόρων και υλικών που σχετίζονται με τα ακόλουθα τεκμηριωμένα προγράμματα κοινωνικών δεξιοτήτων:

α) Πρόγραμμα Κοινωνικών Δεξιοτήτων "Stop and Think": Μέρος του Προγράμματος ACHIEVE (Knoff and Batsche, 1995). Το πρόγραμμα ACHIEVE είναι ένα καινοτόμο, βασισμένο σε τεκμήρια πρόγραμμα σχολικής αποτελεσματικότητας και βελτίωσης που εστιάζει στην ακαδημαϊκή και κοινωνική, συναισθηματική και συμπεριφορική πρόοδο και επιτυχία των μαθητών. Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί στρατηγικό σχεδιασμό, επαγγελματική εξέλιξη και επί τόπου συμβουλευτική και τεχνική βοήθεια για την ανάδειξη των επιτευγμάτων των μαθητών, το θετικό κλίμα του σχολείου και της τάξης, την αποτελεσματική διδασκαλία και εκπαίδευση, καθώς και την ενημέρωση και συμμετοχή των γονέων και των κοινοτήτων. Το πρόγραμμα αυτό έχει επιδείξει επιτυχία στη μείωση των παραπομπών σε πειθαρχικό των μαθητών στο γραφείο του διευθυντή, στις αποβολές από την τάξη και στις απομακρύνσεις από το σχολικό περιβάλλον. Προωθεί θετικό κλίμα στην τάξη και προάγει τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, ενώ βελτιώνει τη συμπεριφορά των μαθητών κατά τις εργασίες, και βελτιώνει την ακαδημαϊκή επίδοση. [Αναφορά:<http://www.projectachieve.info>]

β) Το πρόγραμμα δεξιοτήτων EQUIP (Gibbs, Potter, & Goldstein, 1995). Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.researchpress.com/scripts/product.asp?item=4848#5134> Το EQUIP είναι μια μέθοδος παρέμβασης τριών σημείων για τη συνεργασία με τους αντικοινωνικούς ή τους διαταραγμένους εφήβους. Η προσέγγιση περιλαμβάνει εκπαίδευση σε ηθική κρίση, διαχείριση θυμού / διόρθωση σφαλμάτων σκέψης και κοινωνικές δεξιότητες. Οι νέοι που συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα EQUIP συμμετέχουν σε δύο τύπους ομαδικών συναντήσεων - Συναντήσεις εξοπλισμού (στις οποίες ο αρχηγός διδάσκει συγκεκριμένες δεξιότητες) και Συναντήσεις αμοιβαίας βοήθειας (στις οποίες ο αρχηγός εκπαιδεύει τους μαθητές καθώς χρησιμοποιούν τις δεξιότητες που έχουν μάθει ώστε να βοηθούν ο ένας τον άλλον) . Το πρόγραμμα EQUIP έλαβε το βραβείο αριστείας του 1998 για την Ανάκτηση των Παιδιών και της Νεολαίας. Το EQUIP έχει προσαρμοστεί για χρήση στον Καναδά, τις Κάτω Χώρες και σε πολλές άλλες χώρες.

γ) Το πρόγραμμα ACCEPTS (Walker et al, 1994) προσφέρει ένα πλήρες πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία αποτελεσματικών κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές στο επίπεδο μέσης και ανώτερης βαθμίδας. Το πρόγραμμα διδάσκει δεξιότητες σε ομάδα ομότιμων, δεξιότητες που σχετίζονται με τους ενήλικες και δεξιότητες αυτοδιαχείρισης. Το ACCEPTS (ένα πρόγραμμα σπουδών για τις αποτελεσματικές δεξιότητες των ομοτίμων και των εκπαιδευτικών των παιδιών) είναι ένα πλήρες πρόγραμμα διδασκαλίας για την διδασκαλία των κοινωνικών δεξιοτήτων μεταξύ των μαθητών και των παιδιών με ή χωρίς αναπηρίες σε βαθμίδες Κ έως 6. Το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο σχεδιάστηκε για χρήση από καθηγητές τυπικής και ειδικής εκπαίδευσης, διδάσκει γνωστικά τις κοινωνικές δεξιότητες ως περιεχόμενα. Το πρόγραμμα μπορεί να διδαχθεί σε εκπαιδευτικές μορφές ένας προς έναν, μικρών ομάδων ή μεγάλων ομάδων. Το ACCEPTS περιλαμβάνει μια διαδικασία διδασκαλίας εννέα βημάτων βασισμένη στις αρχές της άμεσης διδασκαλίας, δηλαδή σενάρια που διδάσκουν τις σημαντικές ικανότητες συμπεριφοράς εκπαιδευτικού-παιδιού και τις κοινωνικές δεξιότητες από ομότιμους καθώς και διαδικασίες διαχείρισης συμπεριφοράς

Διαθέσιμο στο: <http://www.proedinc.com/customer/productView.aspx?ID=625>

Σημείωση: δεν είναι διαθέσιμα όλα τα μέσα και οι εργασίες για όλα τα πολιτιστικά πλαίσια.

Προγραμματισμός Δράσεων

- 1. Οργανώστε εκδηλώσεις στο σχολείο σας που σχετίζονται με κοινωνικές δεξιότητες.** Για παράδειγμα, μέσω της συνεργασίας με τους δασκάλους, τους γονείς και τους μαθητές, μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να συμμετέχουν σε ομάδες και να εργαστούν από κοινού για να επιτύχουν συγκεκριμένα καθήκοντα (π.χ., να φυτέψουν τον κήπο ή να επιδιορθώσουν τα πράγματα στο σχολείο).
- 2. Συμπεριλάβετε τους μαθητές στις αποφάσεις σας.** Αυτό θα τους βοηθήσει να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες. Για παράδειγμα, σε συνεργασία με τους μαθητές, μπορείτε να αποφασίσετε ότι μια συγκεκριμένη εβδομάδα (π.χ. μια εβδομάδα το Νοέμβριο) θα είναι εβδομάδα ευαισθητοποίησης για την πνευματική αναπηρία / κοινωνική ανάπτυξη και ζητήστε από τους μαθητές να δημιουργήσουν θεατρικές παραστάσεις, παρουσιάσεις και άλλα συνεργατικά καθήκοντα.

Σχολικοί Εορτασμοί / Εκδηλώσεις / Δραστηριότητες

Συμπεριλάβετε τους μαθητές σε σχολικές εκδηλώσεις διαφοροποιώντας τον ρόλο και τη συμβολή τους, για παράδειγμα, αντί να απομνημονεύσουν ένα ποίημα, να αναδείξετε άλλα ταλέντα, όπως το σχέδιο ή το χορό. Ενθαρρύνετε όλους τους μαθητές να αισθάνονται ότι είναι μέρος μιας ομάδας.

Σχολικές Αγορές

1. **Εξοπλίστε το σχολείο με ταμπλέτες και υπολογιστές**, έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να μπορούν να χρησιμοποιούν τεχνολογία για τη διδασκαλία / εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων. Οι περισσότεροι μαθητές είναι σίγουροι για τη χρήση της καθημερινής τεχνολογίας (κινητά τηλέφωνα, δισκία) έτσι ώστε αυτή η προσέγγιση θα ενισχύσει τα κίνητρά τους και τις αυτοπεποίθησής τους. Σημείωση: Να θυμάστε να χρησιμοποιείτε την τεχνολογία με όλους τους μαθητές και όχι μόνο με τους μαθητές που αντιμετωπίζουν κοινωνικές δυσκολίες.
2. **Παρέχετε κατάρτιση ΤΠΕ στους εκπαιδευτικούς**, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να χρησιμοποιούν την τεχνολογία με τους μαθητές τους. Εξετάστε τις κατάλληλες οργανώσεις που μπορούν να φιλοξενήσουν μια τέτοια εκπαίδευση και πού και πότε θα ήταν κατάλληλο να προγραμματίσετε τις συνεδρίες. (Jung, 2005). Εστιάστε την κατάρτιση σε συγκεκριμένους τομείς, όπως λογισμικό και εφαρμογές που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές στις κοινωνικές δεξιότητές τους.

Μερικά παραδείγματα εφαρμογών μπορούν να βρεθούν εδώ:
<https://www.edutopia.org/blog/social-emotional-apps-special-ed-jayne-clare>
<https://glenwood.org/wp-content/uploads/2013/04/Social-Skills-and-Autism-Spectrum-Disorders-Application-List.pdf>

Υποστήριξη Μαθητών

1. **Συμπεριλάβετε γονείς και άλλους φροντιστές, καθώς και άλλους ενηλίκους που έχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή του μαθητή.** Η διοργάνωση συσκέψεων μεταξύ γονέων / φροντιστών και προσωπικού συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας σχέσης, η οποία με τη σειρά της βοηθά τον μαθητή να αισθάνεται ότι υποστηρίζεται και να βελτιώσει περαιτέρω τις κοινωνικές του ικανότητες.
2. **Αποφύγετε μια προσέγγιση "μια λύση ταιριάζει σε όλους".** Προσαρμόστε την παρέμβαση για να ικανοποιήσετε τις ανάγκες του ατόμου ή της συγκεκριμένης ομάδας. Οι μαθητές που μιλούν αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα μπορεί να χρειάζονται εντατική διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων για να προωθήσουν την προσέλευση και την αποδοχή από ομοτίμους. Οι μαθητές με αναπηρίες ίσως χρειαστούν προσαρμοστικό πρόγραμμα σπουδών και στρατηγικές μάθησης. Οι περισσότεροι μαθητές θα χρειαστούν έναν συνδυασμό διαφορετικών στρατηγικών που ταιριάζουν με τα ιδιαίτερα ελλείμματα και το υπόβαθρό τους.
3. **Εξασφαλίστε ότι παρέχεται περαιτέρω πρόβλεψη στους εν λόγω μαθητές**, όπως η πρόσθετη υποστήριξη στην τάξη, για παράδειγμα με την παρουσία βοηθού διδασκαλίας, για να εξασφαλίσει ότι ακολουθούν το πρόγραμμα σωστά.

Επαγγελματική Επιμόρφωση Δασκάλων/Καθηγητών

- 1. Διοργανώστε εκδηλώσεις / εκπαιδεύσεις σε ένα τοπικό πανεπιστήμιο τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.** (Ainscow, Booth & Dyson, 2004). Εξετάστε ποιος μπορεί να είναι υπεύθυνος για αυτήν την εκπαίδευση, για παράδειγμα, ακαδημαϊκοί που ειδικεύονται στον τομέα. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να μάθουν για τα υλικά και τις πρακτικές σε σχέση με τις γνωστικές δεξιότητες και να τις εφαρμόσουν με τους μαθητές τους. Εστιάστε την κατάρτιση σε συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος σχετικά με αυτούς τους μαθητές. Για παράδειγμα:
 - Ένα μέρος της κατάρτισης μπορεί να αφορά τη χρήση διοργανωτών/ατζέντας με γραφικά που σχετίζονται με κοινωνικές δεξιότητες και χρονοδιαγράμματα μέσα στην τάξη και μέσα στους χώρους του σχολείου.
 - Η εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει μια ενότητα σχετικά με τον τρόπο χρήσης της ομαδικής καθοδήγησης με τους μαθητές σας προκειμένου να ενισχυθεί η κοινωνική ανάπτυξη.
- 2. Δημιουργήστε μια κουλτούρα χωρίς αποκλεισμούς στο σχολείο σας:** οργανώστε εργαστήρια και σεμινάρια με ακαδημαϊκούς. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τις πτυχές της ένταξης και να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις γνωστικές λειτουργίες και να εφαρμόσουν συνεκτικές πρακτικές, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση των γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών (Horrey & McLeskey, 2013). Παράδειγμα συμμετοχικής πρακτικής: Συμμετοχή όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία και εισαγωγή στρατηγικών διαφοροποίησης στη διδασκαλία σας. Μια διαφοροποιημένη προσέγγιση είναι για όλους τους μαθητές να δημιουργήσουν ένα βίντεο και να κάνουν μια ιστορία που να απεικονίζει μια κοινωνική κατάσταση και πώς θα ασχοληθούν οι μαθητές - βεβαιωθείτε ότι ο μαθητής με κοινωνικές δυσκολίες συμμετέχει στο έργο μαζί με τους συνομηλίκους του
- 3. Παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες, με τη διοργάνωση επιτόπιων εκπαιδεύσεων** ή με τη χρήση πόρων και υλικών που σχετίζονται με τα ακόλουθα τεκμηριωμένα προγράμματα κοινωνικών δεξιοτήτων:

α) Πρόγραμμα Κοινωνικών Δεξιοτήτων "Stop and Think": Μέρος του Προγράμματος ACHIEVE (Knoff and Batsche, 1995). Το πρόγραμμα ACHIEVE είναι ένα καινοτόμο, βασισμένο σε τεκμήρια πρόγραμμα σχολικής αποτελεσματικότητας και βελτίωσης που εστιάζει στην ακαδημαϊκή και κοινωνική, συναισθηματική και συμπεριφορική πρόοδο και επιτυχία των μαθητών. Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί στρατηγικό σχεδιασμό, επαγγελματική εξέλιξη και επί τόπου συμβουλευτική και τεχνική βοήθεια για την ανάδειξη των επιτευγμάτων των μαθητών, το θετικό κλίμα του σχολείου και της τάξης, την αποτελεσματική διδασκαλία και εκπαίδευση, καθώς και την ενημέρωση και συμμετοχή των γονέων και των κοινοτήτων. Το πρόγραμμα αυτό έχει επιδείξει επιτυχία στη μείωση των παραπομπών σε πειθαρχικό των μαθητών στο γραφείο του διευθυντή, στις αποβολές από την τάξη και στις απομακρύνσεις από το σχολικό περιβάλλον. Προωθεί θετικό κλίμα στην τάξη και προάγει τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, ενώ βελτιώνει τη συμπεριφοράς των μαθητών κατά τις εργασίες, και βελτιώνει την ακαδημαϊκή επίδοση. [Αναφορά: <http://www.projectachieve.info>]

β) Το πρόγραμμα δεξιοτήτων EQUIP (Gibbs, Potter, & Goldstein, 1995). Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://www.researchpress.com/scripts/product.asp?item=4848#5134> Το EQUIP είναι μια μέθοδος παρέμβασης τριών σημείων για τη συνεργασία με τους αντικοινωνικούς ή τους διαταραγμένους εφήβους. Η προσέγγιση περιλαμβάνει εκπαίδευση σε ηθική κρίση, διαχείριση θυμού / διόρθωση σφαλμάτων σκέψης και κοινωνικές δεξιότητες. Οι νέοι που συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα EQUIP συμμετέχουν σε δύο τύπους ομαδικών συναντήσεων - Συναντήσεις εξοπλισμού (στις οποίες ο αρχηγός διδάσκει συγκεκριμένες δεξιότητες) και Συναντήσεις αμοιβαίας βοήθειας (στις οποίες ο αρχηγός εκπαιδεύει τους μαθητές καθώς χρησιμοποιούν τις δεξιότητες που έχουν μάθει ώστε να βοηθούν ο ένας τον άλλον). Το πρόγραμμα EQUIP έλαβε το βραβείο αριστείας του 1998 για την Ανάκτηση των Παιδιών και της Νεολαίας. Το EQUIP έχει προσαρμοστεί για χρήση στον Καναδά, τις Κάτω Χώρες και σε πολλές άλλες χώρες.

γ) Το πρόγραμμα ACCEPTS (Walker et al, 1994) προσφέρει ένα πλήρες πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία αποτελεσματικών κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές στο επίπεδο μέσης και ανώτερης βαθμίδας. Το πρόγραμμα διδάσκει δεξιότητες σε ομάδα ομότιμων, δεξιότητες που σχετίζονται με τους ενήλικες και δεξιότητες αυτοδιαχείρισης. Το ACCEPTS (ένα πρόγραμμα σπουδών για τις αποτελεσματικές δεξιότητες των ομότιμων και των εκπαιδευτικών των παιδιών) είναι ένα πλήρες πρόγραμμα διδασκαλίας για την διδασκαλία των κοινωνικών δεξιοτήτων μεταξύ των μαθητών και των παιδιών με ή χωρίς αναπηρίες σε βαθμίδες Κ έως 6. Το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο σχεδιάστηκε για χρήση από καθηγητές τυπικής και ειδικής εκπαίδευσης, διδάσκει γνωστικά τις κοινωνικές δεξιότητες ως περιεχόμενα. Το πρόγραμμα μπορεί να διδαχθεί σε εκπαιδευτικές μορφές ένας προς έναν, μικρών ομάδων ή μεγάλων ομάδων. Το ACCEPTS περιλαμβάνει μια διαδικασία διδασκαλίας εννέα βημάτων βασισμένη στις αρχές της άμεσης διδασκαλίας, δηλαδή σενάρια που διδάσκουν τις σημαντικές ικανότητες συμπεριφοράς εκπαιδευτικού-παιδιού και τις κοινωνικές δεξιότητες από ομοτίμους καθώς και διαδικασίες διαχείρισης συμπεριφοράς.

Διαθέσιμο στο: <http://www.proedinc.com/customer/productView.aspx?ID=625>

Σημείωση: δεν είναι διαθέσιμα όλα τα μέσα και οι εργασίες για όλα τα πολιτιστικά πλαίσια.

- 4. Παρέχετε επιμόρφωση για τις ΤΠΕ στους εκπαιδευτικούς**, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να χρησιμοποιούν την τεχνολογία με τους μαθητές τους. Εξετάστε τις κατάλληλες οργανώσεις που μπορούν να φιλοξενήσουν μια τέτοια εκπαίδευση και πού και πότε θα ήταν κατάλληλο να προγραμματίσετε τις συνεδρίες. (Jung, 2005). Εστιάστε την κατάρτιση σε συγκεκριμένους τομείς, όπως λογισμικό και εφαρμογές που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές στις κοινωνικές δεξιότητές τους.

Μερικά παραδείγματα εφαρμογών μπορούν να βρεθούν εδώ: <https://www.edutopia.org/blog/social-emotional-apps-special-ed-jayne-clare>
<https://glenwood.org/wp-content/uploads/2013/04/Social-Skills-and-Autism-Spectrum-Disorders-Application-List.pdf>

Τεχνολογία

Εξοπλίστε το σχολείο με ταμπλέτες και υπολογιστές, έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να μπορούν να χρησιμοποιούν τεχνολογία για τη διδασκαλία / εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων. Οι περισσότεροι μαθητές είναι σίγουροι για τη χρήση της καθημερινής τεχνολογίας (κινητά τηλέφωνα, δισκία) έτσι ώστε αυτή η προσέγγιση θα ενισχύσει τα κίνητρά τους και τις αυτοπεποίθησής τους.

Σημείωση: Να θυμάστε να χρησιμοποιείτε την τεχνολογία με όλους τους μαθητές και όχι μόνο με τους μαθητές που αντιμετωπίζουν κοινωνικές δυσκολίες.

Υποστηρικτική βιβλιογραφία

Ορισμός: Η δημιουργία και διατήρηση φιλικών και προσωπικών σχέσεων παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις για πολλά παιδιά με νοητική αναπηρία (Guralnick, Connor, Neville, & Hammond, 2006). Οι ελλειπείς δεξιότητες επικοινωνίας, η αδυναμία αναγνώρισης της συναισθηματικής κατάστασης των άλλων και οι ασυνήθιστες ή ακατάλληλες συμπεριφορές κατά την αλληλεπίδραση με άλλους μπορούν να οδηγήσουν σε κοινωνική απομόνωση (Matheson, Olsen, & Weisner, 2007; Williams, Wishart, Pitcarin & Willis, 2005). Είναι δύσκολο στην καλύτερη περίπτωση κάποιος που δεν είναι επαγγελματίας εκπαιδευτικός ή αμειβόμενος φροντιστής να θέλει να περάσει το χρόνο που χρειάζεται για να γνωρίσει κάποιον που είναι πολύ κοντά, διακόπτει συχνά, δεν διατηρεί επαφή με τα μάτια και αποκλίνει από το θέμα συζήτησης.

Χαρακτηριστικά: Οι κοινωνικές καταστάσεις που παρουσιάζουν δυσκολίες για τους μαθητές με αναπηρία μπορούν να κυμαίνονται από το αρκετά απλές (συμμετέχοντας σε μια συνομιλία με έναν ομότιμο) ως εξαιρετικά περίπλοκες: να καθορίσουν εάν κάποιος που φαίνεται φιλικός στην πραγματικότητα τους ή θα τους βλάψει (De Bildt et al., 2005) .

[Αναφορά: Heward, W. L. (2013). *Exceptional children: An introduction to special education*. Pearson College Div.]

Εξαιτίας αυτού, οι κοινωνικές δεξιότητες συχνά κατατάσσονται σε κατηγορίες ή τύπους δεξιοτήτων, ανάλογα με το επίπεδο της πολυπλοκότητας και της αλληλεπίδρασης. Ένας τρόπος κατηγοριοποίησης των κοινωνικών δεξιοτήτων είναι ο εξής:

Σύνολο Δεξιοτήτων	Που Χρησιμοποιούνται	Παραδείγματα
Βασικές Δεξιότητες	Βασική κοινωνική αλληλεπίδραση	Ικανότητα να διατηρεί βλεματική επαφή, να διατηρεί κατάλληλο προσωπικό χώρο, να κατανοεί τις χειρονομίες και τις εκφράσεις του προσώπου
Δεξιότητες αλληλεπίδρασης	Δεξιότητες που απαιτούνται για την αλληλεπίδραση με άλλους	Επίλυση των συγκρούσεων, τήρηση σειράς, εκμάθηση του τρόπου έναρξης και λήξης συνομιλιών, προσδιορισμός των κατάλληλων θεμάτων για συνομιλία, αλληλεπίδραση με σημαίνοντα πρόσωπα (π.χ. μεγαλύτερους, αστυνομία,

		υπαλλήλους δημοσίου)
Συναισθηματικές δεξιότητες	Δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση του εαυτού του και άλλων	Διαπίστωση των συναισθημάτων κάποιου, αναγνώριση των συναισθημάτων κάποιου, επίδειξη ενσυναίσθησης, αποκωδικοποίηση της γλώσσας του σώματος και των εκφράσεων του προσώπου, προσδιορισμός αν κάποιος είναι αξιόπιστος
Γνωστικές δεξιότητες	Δεξιότητες που απαιτούνται για τη διατήρηση πιο πολύπλοκων κοινωνικών αλληλεπιδράσεων	Κοινωνική αντίληψη, πραγματοποίηση επιλογών, αυτο-παρακολούθηση, κατανόηση κοινωνικών προτύπων, καθορισμός κατάλληλης συμπεριφοράς για διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις
(Canney and Byrne, 2006; Waltz, 1999)		

Σημείωση: Οι διευθυντές των σχολείων πρέπει να θυμούνται να χρησιμοποιούν τις συμβουλές κοινωνικής ανάπτυξης, καθώς σχετίζονται με τις κατηγορίες που περιλαμβάνονται στον παραπάνω πίνακα.

Ιστοσελίδες και Εκθέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης

<http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mental-health/priority-areas/intellectual-disabilities>

<http://www.enil.eu/wp-content/uploads/2012/07/Intellectual-Disability-in-Europe.pdf>

http://www.unicef.org/protection/World_report_on_disability_eng.pdf

http://inclusion-europe.eu/wp-content/uploads/2015/03/SocInc_EUPovertyRreport.pdf

<http://www.disability-europe.net/content/aned/media/FI%20social%20inclusion%20report.pdf>

Αναφορές

Ainscow, M., Booth, T., & Dyson, A. (2004). Understanding and developing inclusive practices in schools: a collaborative action research network. *International journal of inclusive education*, 8(2), 125-139.

Ayres, K. M., Mechling, L., & Sansosti, F. J. (2013). The use of mobile technologies to assist with life skills/independence of students with moderate/severe intellectual disability and/or autism spectrum disorders: Considerations for the future of school psychology. *Psychology in the Schools*, 50(3), 259-271.

Cannella-Malone, H. I., Brooks, D. G., & Tullis, C. A. (2013). Using self-directed video prompting to teach students with intellectual disabilities. *Journal of Behavioral Education*, 22(3), 169-189.

Canney, C., & Byrne, A. (2006). Evaluating Circle Time as a support to social skills development—reflections on a journey in school-based research. *British Journal of Special Education*, 33(1), 19-24.

Carter, E. W., Sisco, L. G., Chung, Y. C., & Stanton-Chapman, T. L. (2010). Peer interactions of students with intellectual disabilities and/or autism: A map of the intervention literature. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 35(3-4), 63-79.

Gibbs, J. C., Potter, G. B., & Goldstein, A. P. (1995). *The EQUIP program: Teaching youth to think and act responsibly through a peer-helping approach*. Research Press.

Goldstein, A. P. (1999). *The prepare curriculum: Teaching prosocial competencies*. Research Press.

Hoppey, D., & McLeskey, J. (2013). A case study of principal leadership in an effective inclusive school. *The Journal of Special Education*, 46(4), 245-256.

Knoff, H. M., & Batsche, G. M. (1995). Project ACHIEVE: Analyzing a school reform process for at-risk and underachieving students. *School Psychology Review*.

McDonnell, J., Mathot-Buckner, C., Thorson, N., & Fister, S. (2001). Supporting the inclusion of students with moderate and severe disabilities in junior high school general education classes: The effects of classwide peer tutoring, multi-element curriculum, and accommodations. *Education and Treatment of Children*, 24, 141-160.

Rohrbeck, C. A., Ginsburg-Block, M. D., Fantuzzo, J. W., & Miller, T. R. (2003). Peer-assisted learning interventions with elementary school students: A meta-analytic review. *Journal of Educational Psychology*, 95, 240-257.

Shepherd, C. K., McCunnis, M., Brown, L., & Hair, M. (2010). Investigating the use of simulation as a teaching strategy. *Nursing Standard*, 24(35), 42-48.

Stephens, D., Sachin Jain, P. H. D., & Kim, K. (2010). Group counseling: Techniques for teaching social skills to students with special needs. *Education*, 130(3), 509.

Carter, E. W., Cushing, L. S., Clark, N. M., & Kennedy, C. H. (2005). Effects of peer support interventions on students' access to the general curriculum and social interactions. *Research and practice for persons with severe disabilities*, 30, 15-25.